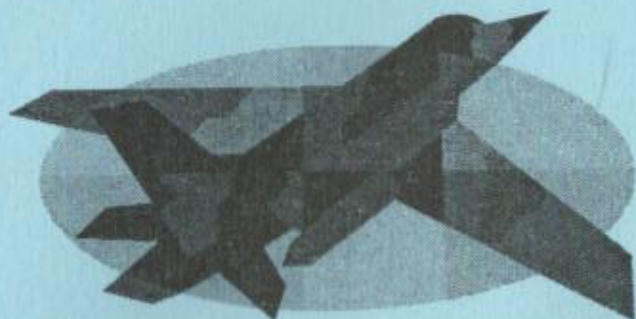

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

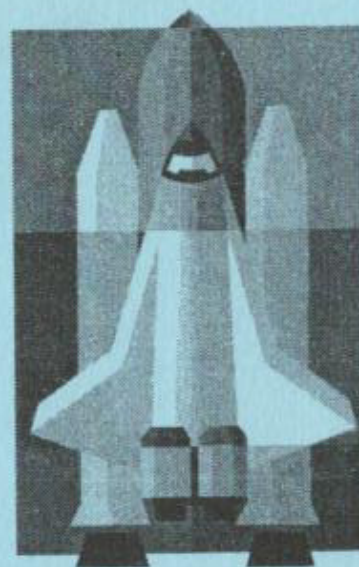

МАТЕРІАЛИ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ**

19-20 лютого 2008 р.

Київ 2008

УДК: 009 (082)

Актуальні проблеми психології діяльності в особливих умовах: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 19-20 лютого 2008 р. / за заг. ред. О.В.Петренка, О.М.Ічанської. – К.: НАУ, 2008. – 144 с.

Містить матеріали доповідей щорічної науково-практичної конференції з проблем психології діяльності в особливих умовах.

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

В.П. Харченко, д-р тех.н., проф., проректор з наукової роботи
Національного авіаційного університету

Заступник голови оргкомітету:

О.В. Петренко, к.психол.н., доц., завідувач кафедри
авіаційної психології, заступник директора з наукової роботи
Гуманітарного інституту НАУ

Члени оргкомітету:

проф. Л.Ф. Бурлачук
доц. Т.В. Вашека
доц. О.М. Долгова
ст. викл. В.В.Злагодух
доц. О.М. Ічанська
проф. Г.В.Ложкін

проф. О.Р. Малхазов
доц. О.М. Назарук
доц. Л.В. Помиткіна
доц. О.В. Сечейко
проф. В.О. Татенко
доц. С.М. Хоружий

Секретаріат конференції

В.В.Злагодух (голова секретаріату)
Е.І.Кологривова
О.В.Івачевська

*Рекомендовано до друку вченою радою Гуманітарного
інституту НАУ (Протокол №4 від 14 лютого 2008 р.)*

© Національний авіаційний
університет, 2008

профессиональным опытом, в отдельные условные группы могут быть выделены пилоты:

- с предыдущим опытом работы в двухпилотном экипаже среднемагистрального самолета иностранного производства;

- с предыдущим опытом работы в многочисленном экипаже тяжелого ВС советского производства;

- с предыдущим опытом работы в многочисленном экипаже ближнемагистрального самолета советского производства.

Сергій Василенко,

к. психол. н., м. Київ

Психологічні особливості функціональної взаємодії військових спеціалістів операторського профілю у складі чергових змін (бойових розрахунків)

Суттєвий вплив на успішність професійної діяльності операторів здійснюють соціально-психологічні чинники. Це насамперед міжособистісні стосунки, що залежать від спільності інтересів особового складу чергових змін (бойових розрахунків) та індивідуально-психологічних особливостей. Важливе значення (з психологічної точки зору) мають проблеми, пов'язані з відривом від сім'ї, рідних, знайомих, відчуттям небезпеки, обмеженням можливостей для зняття емоційної напруги тощо.

У дослідженнях, проведених у галузі вивчення умов професійної діяльності військовослужбовців - операторів та їх впливу на працездатність та боєздатність, значне місце відводиться і соціально - психологічним факторам, що притаманні операторській діяльності у складі бойових розрахунків, чергових змін, екіпажів, відділень та ін., оскільки вони у поєднанні з природними технічними та психофізіологічними чинниками можуть створювати передумови для виникнення небезпечних ситуацій та ризику для життя і здоров'я особового складу частин (підрозділів).

Доведено, що ефективність професійної діяльності військових спеціалістів значною мірою залежить від згуртованості

підрозділів, під якою розуміють спільну діяльність людей, спрямовану на виконання загальних завдань, що є особливо актуальним для військових колективів. Вона тісно пов'язана із структурою мікрогруп, рівнем відповідності (невідповідності) формальної та неформальної структур, раціональним розподілом функціональних обов'язків, професійною підготовкою спеціалістів, піпорядкуванням особистих інтересів та потреб виконанню навчально-бойових завдань. При цьому стосунки між членами мікрогрупи, їх спрямованість та активність залежать, з одного боку, від широти та спільності їх інтересів, а з іншого - від індивідуально-психологічних особливостей військовослужбовців, що в основному і визначають характер соціально-психологічного клімату в колективі.

В основі згуртованості підрозділів лежить психологічна сумісність, причому під груповою психологічною сумісністю розуміється поєднання таких індивідуальних особливостей членів колективу, які за своїми соціально-психологічними властивостями та якостями забезпечують максимально можливий результат за умови мінімізації психологічної "ціни діяльності" взаємодіючих людей. Недотримання цього принципу призводить до підвищення конфліктності, емоційної напруги, роздратованості та інших негативних психічних станів, що, в свою чергу, значно знижують працездатність і боєздатність чергових змін, бойових розрахунків, екіпажів.

Опитування і бесіди з особовим складом чергових змін (бойових розрахунків) показують, що в процесі бойового чергування можуть виникати стани "звикання", напруженості, фрустрації, втоми і перевтомлення, монотонії. Ступінь їх прояву залежить, перш за все, від рівня організації життєдіяльності бойового розрахунку в процесі несення бойового чергування, індивідуально-психологічних особливостей та морально-ділових якостей операторів.

В цих умовах оптимального функціонування радіолокаційних станцій та зенітних ракетних комплексів можливо досягти за рахунок здійснення психологічного забезпечення діяльності фахівців операторських спеціальностей в особливих умовах.